

A „Munkavégzés” című VIII. rész (alkalmazkodva a Kjt. és a Ktv. rendszeréhez) a legsokszínűbb szabályanyagot mutatja be. A párhuzamos magyarázat különösen az összeférhetetlenségi szabályozás tekintetében bizonyult szemléletesnek: e körben igencsak szembeötlőek a közszolgálati rendszer önellentmondásos szabályai.

A fegyelmi felelősségi jogviszonyt, illetve eljárást tárgyaló IX. résszel kapcsolatban ismét azt emeljük ki, hogy az egyébként nagy gyakorlati jelentőségű bírósági eseti döntések feldolgozása lényegében teljes körűnek tekinthető.

A munkaidő és pihenőidő erősen terjedelmi korlátok között tartott magyarázata mutatja legszemléletesebben azt a nehézséget, amelyet az Mt. alkalmazása, illetve annak a párhuzamos kommentár keretei között való bemutatása okozott (nem beszélve a Kjt. egyes ágazatainak sajátos problémáiról). Gyakorlati használhatóságát tekintve talán ez a rész a legkevésbé értékes, noha közsímet, hogy a szerző e terület egyik leg(él)ismertebb szakértője. Az illetményrendszert bemutató rész a szerző igen alapos gyakorlati tapasztalatairól is árulkodik; a díjazási rendszer igen alapos, kimerítő bemutatása, miként ez a rendkívül differenciált kártérítési felelősség tekintetében is megállapítható.

Az olvasó eredeti és figyelemre méltó – összességében sikeres, hazai kommentár-irodalmunkban tulajdonképpen új műfajt teremtő – kísérlet eredményét tartja a kezében, amely bizonyosan sikerre számíthat a közszolgálati jogalkalmazói körben.

Berke Gyula

Prugberger Tamás: Munkajogi normatív értékek és a neoliberális globalizálódó gazdaság. Miskolc, 2008, Bíbor Kiadó.

Napjaink jogirodalmában, különösen pedig munkajogi irodalmában ritka műfajú kötettel jelentkezett Prugberger Tamás professzor. A közelmúltban megjelent műben tulajdonképpen „vegyes munkajogi dolgozatokat” adott közre. A különböző munkajogi témákat feldolgozó, tematikusan szorosan nem kapcsolódó írások a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Agrár- és Munkajogi Tanszéke oktatói-kutatói gárdájának (Jakab Nóra, Kenderes György, Rácz Zoltán, Tóth Hilda) közreműködésével születtek. Többnyire egyébként olyan témákkal találkozunk a kötetben, amelyek körében a szerző a közelmúltban már publikált, és amelyek az elmúlt évek hazai és nemzetközi munkajogtudományának folyamatosan napirenden lévő kutatási területei.

Noha a kiadás évében már tulajdonképpen jogtörténeti értékűnek tekinthető, úgy véljük, hogy a hazai munkajogi gondolkodás számára a kötet első fejezete a legeredetibb. A szerző ebben a fejezetben a 2004. évre elkészült új munka törvénykönyv-koncepcióhoz fűz kritikai észrevételeket, amelyek a koncepció alapvető kérdéseit érintik. (A szerző maga is tagja volt a

kodifikációs bizottságnak.) Ezen észrevételek közül figyelemre méltó az az álláspont, amely szükségtelennek tartja a munkajogi szabályanyagnak a foglalkoztatási formáktól, a vállalati mérettől, illetve a munkáltatói működési profiltól függő differenciálását. (Érdemes megjegyezni, hogy a szerzőnek a munkáltatói kárfelelősség rendszerét illető állásfoglalása egybecseng az Alkotmánybíróságnak az ugyanilyen tárgyú 2009. március 23. napi határozatával.) A kritikai észrevételek a kódex jellegű munkajogi szabályozás mellett foglalnak állást, igaz a kodifikációs bizottságtól némileg eltérő indokolással. Ugyancsak említésre méltó a szerző „különvéleménye” a munkajogviszony (jogellenes) megszüntetésének újr szabályozása kapcsán.

Az érdekegyeztetés rendszerével foglalkozó második fejezettel kapcsolatosan egyrészt azt emeljük ki, hogy annak lényeges megállapításai Prugberger professzor más, illetve korábbi munkáihoz képest jelentős novumot nem tartalmaznak, másrészt azt, hogy itt különösen jellemző a szerző elmúlt években tapasztalt „modellképző” törekvése, amely már az európai és magyar munkajogot feldolgozó monográfiáiban is tapasztalható volt. Mint általában, itt is jelentős nehézségekkel jár a modellezés; a kollektív munkajogi területen azért is, mert az az egyes államok tradíciói és aktuális politikai viszonyai által rendkívül erősen befolyásolt. E fejezetben is találunk (a megírásakor) aktuális hazai törvénytervezet-höz (az ágazati párbeszéd bizottságokról szólóhoz) kapcsolódó kritikai fejtegetéseket.

A „liberális” jog- és gazdaságpolitikával szembeni (a kötet címében ígért) kritikai megjegyzések markánsan először a harmadik fejezetben jelennek meg. Ez a fejezet – címe szerint – az üzemi alkotmányjogi problematika feldolgozásával foglalkozik, ám valójában jóval túlterjed ezen és igen széles tematikában érinti általában a munkajog kollektív megállapodásainak kérdését. A szerző koncepciójának felvázolásakor tulajdonképpen arra a kérdésre keres választ, hogy milyen jogi módszerekkel lehetne biztosítani a különböző szintű megállapodások jogi kötőerejét, illetve rendezni egymáshoz való viszonyukat. Úgy tűnik számunkra, hogy a vázolt megoldások hazai jogunkban tulajdonképpen hagyományosak: erős állami beavatkozás melletti szervezeti változtatások lehetőségeit keresik, holt megítélésünk szerint a kollektív megállapodásos rendszer kialakításának (újjaalakításának) sarokköve a kollektív szerződéses szabadság szélesebbre nyitása volna.

A negyedik résznek különösen figyelemre méltó fejezetei az elmúlt évtized vasutas sztrájkjainak esetjogát mutatják be, részben a szerző közvetlen tapasztalatai alapján. Az esetek érdekessége, hogy azok egy részében időközben már jogerős, illetve legfelsőbb bírósági ítéletek is születtek. Ezek fényében rendkívül izgalmasak a szerző helyenként igen éles és szubjektív kritikai meglátásai.

A kritikai hang megint felerősödik a kötet hatodik fejezetében, amely a vezetők jogállásának problémakörén túl elsősorban az ún. atipikus foglalkoztatási, illetve munkajogviszonyok aktuális kérdéseit elemzi. Ami a vezetők jogviszonyainak szabályozását illeti, e vonatkozásban nem lehet nem észrevenni a szerzőnek a jelenleginél jóval határozottabb állami beavatkozás iránti igényét. Ez az igény jól érzékelhetően napjaink hazai gyakorlatának anomáliáiból táplálkozik és egybecseng a gazdasági válságjelenségek nyomán kibontakozó, gyakorta politikai körökből származó elvárásokkal (különösen a felelősségi viszonyok tekintetében). (A kötet tematikai heterogenitását jelzi, hogy ebben a részben

már a hivatkozások, illetve a lábjegyzetelés technikája is eltér az eddigiektől.) Az atipikus munkajogviszonyok tekintetében a szerző leginkább a hatályos Mt. kritikáját adja.

A hetedik fejezet a közszolgálat szabályozásának strukturális kérdéseit érinti, mégpedig sajátosan, a csoportos létszámcsoökkentés összefüggéseiben. A szerző itt elsősorban a kialakult gyakorlat éles kritikáját fogalmazza meg (inkább személyes tapasztalatai, mint a bírói gyakorlat alapján).

A kötet záró fejezete mintegy keretbe foglalja a művet, amennyiben a munkajogi szabályozás jövőjével foglalkozik (az első fejezet koncepcionális kritikájához képest), összefoglalva a szerző alapvető nézeteit az egyes munkajogi jogterületekkel kapcsolatosan.

Prugberger Tamás (és kutató kollektívájának) munkája kétségkívül izgalmas és helyenként eredeti olvasmány nemcsak a munkajogász szakma számára, hanem a jog- és gazdaságpolitika iránt érdeklődőknek is, nem utolsósorban azért, mert igen gazdag külföldi tapasztalatokra támaszkodik és a szerző elkötelezett szociális, illetve munkavállaló-védelmi beállítottságát tükrözi.

Nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy – vélhetően a lektor hiányának is betudhatóan – a kötetben, elsősorban a lábjegyzetekben nagyon sok a leírási hiba, ami különösen az idegen nyelvű hivatkozások esetében zavaró.

Berke Gyula

Tálné Molnár Erika: Munkajogviszony megszüntetése (Munkaviszony megszüntetési módok a rendes és a rendkívüli felmondás kivételével). Budapest, 2009, Complex Kiadó.

A Complex Kiadó gondozásában 2009 első félévében jelent meg a „Munkajogviszony megszüntetése” című jogesetgyűjtemény második kötete. A kiadvány negatív megközelítést tartalmazó alcíme az első¹ és a második kötet tematikus megoldására utal: a rendes és a rendkívüli felmondáson kívül a munkajogviszony megszüntetésének minden egyéb más módjával kapcsolatos döntéseket tartalmaz a második rész. A második kötet azonban nem csupán a Munka Törvénykönyvében szabályozott – a rendes és a rendkívüli felmondáson kívüli – megszüntetésre irányuló jognyilatkozatok jogalkalmazói gyakorlatát tartalmazza, hanem a szűk értelemben vett munkajogviszony megszüntetési tematikánál

¹ Az első kötet ismertetését lásd Berke Gyula: Tálné Molnár Erika: Munkaviszony megszüntetése (rendes és rendkívüli felmondás). *PMJK* 2009/1, 215 – 216.